

Til
Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Dato 5. februar 2024

Innspill til stortingsmeldingene om klima og naturmangfold

Regjeringen skal i løpet av 2024 legge fram en stortingsmelding om naturmangfold for å følge opp den nye internasjonale naturavtalen. Regjeringen skal også legge fram en stortingsmelding om klima for perioden fram mot 2035 på veien mot lavutslipps-samfunnet i 2050. Meldingene skal omhandle natur og klima i hele Norge, både på land og i havet.

Regjeringen har i sin politiske plattform lagt til grunn at klima og natur skal være en ramme rundt all politikk. Dette er et viktig utgangspunkt for begge meldinger. Klima- og miljødepartementet leder arbeidet med begge meldinger og har i den sammenheng invitert til å sende inn skriftlig innspill.

Innspillene nedenfor fra Norges nasjonalparkkommuner og Norske Parker er med grunnlag i spørsmålene som ble ønsket besvart i innspillsmøtene.

1. Når vi i 2050 har nådd natur- og klimamål, hva er de tre viktigste grepene som ble gjort i dag for å komme dit?

Sektorovergripende samhandling hos stat, kommune og privat-/frivillig sektor ble den naturlige helhetlige tilnærmingen til hvordan vi løste oppgaver og utfordringer, og bidro til den brede verdiskapingen.

Overordnede dokumenter ble omsatt til forståelige handlinger hos kommuner, bedrifter og enkeltpersoner. Medvirkning og lokalt engasjement var stort. Arbeidsplasser ble flyttet og opprettet nærmere verneområder og andre områder for effektive bevarings- og klimatiltak.

En forankring av Regional-/Natur- og kulturparkene i Norge, sammen med kommunene, bidro sterkt til at forpliktelsene i Naturavtalen ble innfridd. Det skapte gode og brede samarbeid omkring vernede områder- og andre verdifulle landskap. Mangfoldet av parker i Norge og de utvalgte landskapene ble viktige for å iverksette andre effektive arealbaserte bevaringstiltak og naturbaserte løsninger. Dette oppfylte mål 3 i FNs Naturavtale.

Det gikk sport i det og alle deltok med glede og engasjement. Folk fikk nye miljøvennlige gleder.

Vi forsto at ikke alt kan være frivillig, men begynte å stille krav for at målene skulle nås. Matsvinn gikk drastisk ned og gjenbruk økte betydelig. Røykeloven var et glimrende eksempel på en brå, drastisk og for noen, smertefull endring. Den ble gjennomført og er en suksess. Det samme gjelder bilbelter og barneseter i bil. Ingen vil tilbake til tiden før disse endringene ble innført.

2. Hvilke viktige rammer og hensyn må de to meldingene ha med seg fra ditt ståsted?

Natur og klima henger sammen. Stortingsmeldingene må sees i sammenheng med en helhetlig, bred og sektorovergripende tilnærming. Dette må forstås på alle nivåer og i alle samfunnslag.

Det må arbeides med gode verktøy for å høyne kunnskapsnivået. Man må være mer konkret og det må stilles krav. For å bake kaker trengs oppskrifter.

Sektorovergripende og tverrdepartemental tilnærming til bevaring og bruk.

Bredere partnerskap lokalt og regionalt (frivillighet, offentlige og næringsliv). Det må være økonomiske rammer for å stimulere til endring hos flere aktører som arbeider med helhetlig bevaring og utvikling (som parker og utvalgte landskap).

3. Arealbruksendringer er en stor utfordring både for natur og klima. Hva bør meldingene legge frem for å sikre at arealbruken fremover bidrar til at vi når natur- og klimamålene?

Helhetlig og landskapsbasert planlegging (jfr. Landskapskonvensjonen).

Matproduksjon krever areal i hele landet, men uten at naturen bygges ned. Primærnæring med tilfredsstillende rammer er en forutsetning for levende lokalsamfunn i distriktene. Det samme gjelder matvareberedskap.

Naturens verdi skal med i alle budsjetter og regnskaper (i alle saker som gjelder arealdisponering) der den vurderes bygget ned. Det må for kommunene bli økonomisk interessant å vedta å ikke bygge ned natur.

Statlige arbeidsplasser må i større grad legges til distriktskommuner. Med internett og utbygd bredbånd har det gitt nye muligheter til desentralisering av arbeidsplasser.

4. Internasjonalt samarbeid er nødvendig og viktig for å løse klima- og naturkrise. Hvordan kan internasjonalt samarbeid styrkes på klima- og naturområdet i årene fremover?

Norsk park- og landskapsforvaltning bør bli mer internasjonalt orientert. Med grunnlag i vårt internasjonale engasjement nevnes:

- Norge tar lederskap det faglige parkarbeidet i Europa gjennom EUROPARC Federation og Nordic-Baltic Section i EUROPARC Federation
- Europarådet og landskapskonvensjonen som Norge har ratifisert
- Nordisk Råd

5. Naturavtalen er et rammeverk for alle. Hvordan kan vi sikre at alle samfunnsaktører og hele myndighetsapparatet i denne regionen tar sin del av ansvaret for å gjennomføre naturavtalen og stanse tapet av natur innen 2030?

Ved å skape god lokal og regional medvirkning gjennom brede partnerskap i parker, nasjonalparkkommuner og utvalgte landskap.

Styrke interkommunal samordning og samarbeid ved bruk av parker, nasjonalparkkommuner og utvalgte landskap.

Norges nasjonalparkkommuner og Norske Parker er nasjonale foreninger og deltar i internasjonal sammenheng. Vi har derfor ikke spesifikke regionale hensyn å ta.

- Alle forstår hva de skal gjøre og hvorfor
- Pisk og gulrot som virkemiddel
- Gode eksempler. Erfaringsdeling
- Ved å erkjenne at keiserens nye klær ikke lenger er på moten

6. Hva trenger kommuner, næringsliv og andre av kunnskap og virkemidler for å ivareta naturen bedre i denne regionen?

- Kunnskap om metoder og samarbeidsmodeller. Park (regionalpark) som samarbeidsmodell for bevaring og bærekraftig utvikling bør videreutvikles
- Økonomiske virkemidler for å kunne drive et helhetlig bevarings- og utviklingsarbeid i kommunene

- Fylkeskommunens, Distriktssenteret, KS og andre sin rolle som veileder og utviklingsaktør
 - Langsiktighet virker (se til Landbruksdepartementets satsing på mat, gjennom Verdiskapingsprogram for mat)
7. Hvilke andre grep enn vern kan vi ta for å sikre langsiktig beskyttelse og bevaring av viktige naturområder (jmfør mål 3 i naturavtalen: Sikre og legge til rette for at innen 2030 er minst 30 prosent av arealene på land og i elver og innsjøer, og av arealene langs kysten og i havet, spesielt områder som er særlig viktige for naturmangfold og økosystemfunksjoner og -tjenester, effektivt bevart og forvaltet gjennom økologisk representative, godt sammenhengende og rettferdig forvaltede systemer av verneområder og andre effektive arealbaserte bevaringstiltak, med anerkjennelse av urfolksområder og tradisjonelle områder der det er aktuelt, og integrert i større landskaper og sjø- og havområder, samtidig som det sikres at all bærekraftig bruk, der dette er aktuelt i disse områdene, fullt ut er i samsvar med bevaringsformål, og at urfolks og lokalsamfunns rettigheter anerkjennes og respekteres, herunder rettighetene til deres tradisjonelle områder.)?
- For å nå bredt fram med budskapet, snakk norsk og bruk et enkelt språk
 - Et større fokus på naturbaserte løsninger gjennom «Andre effektive arealbaserte bevaringstiltak» (OECM- Other effective area- based conservation measures) i parker og utvalgte landskap
 - Styrke mangfoldet av parker og utvalgte landskap som samarbeidsmodell slik det gjøres internasjonalt
 - Styrke kommunenes rolle som utviklingsaktør og planmyndighet
 - Medvirkning og frivillig partnerskap (i parker), f.eks. junior ranger og arbeid i skolen (neste generasjon)
8. Med utgangspunkt i 2050-utvalgets hovedanbefalinger (se lenke), hva bør klimameldingen prioritere å følge opp, sett fra ditt ståsted?
- Kommunene får et tydelig og lovfestet ansvar for å bidra i omstillingen til et lavutslippssamfunn, og staten må legge til rette for at kommuner kan føre en ambisiøs klimapolitikk
 - Det gjennom samarbeid og dialog mellom arbeidsgiversiden, arbeidstakersiden, utdanningssektoren og politiske myndigheter

tas en strukturert tilnærming til etter- og videreutdanning for å møte lavutslippssamfunnets kompetansebehov

- Det legges vekt på at virkemidlene i klimapolitikken er forutsigbare og reduserer uønsket stivhengighet
- Virkemidler kombineres for å gi rask omstilling og økt oppslutning om klimapolitikken
- Juridiske virkemidler som krav, påbud og forbud i større grad tas i bruk, og at det løpende vurderes om det er hensiktsmessig å varsle fremtidig forbud av utslipp fra ulike kilder
- Nedbygging av naturlige arealer (natur og matjord) begrenses vesentlig og at det legges tydeligere, og mer bindende, nasjonale rammer for bruken av arealer
 - det nasjonale vernet av økosystemer økes.

[Se Tabell 1.1 Utvalgets hovedanbefalinger side 12 - 14](#)

9. Hvordan legge til rette for en rettferdig omstilling til lavutslippssamfunnet, og hvordan bør en klimapolitikk som når klimamålene innrettes slik at den har legitimitet og aksept i samfunnet?

- Lokal medvirkning fra starten av. Man må forstå hva man skal gjøre og hvorfor. Man må forstå alvoret. Vi viser igjen til røykeloven og hvordan den ble realisert og ble en suksess etter først å ha vært utskjelt
- Begrense nedbygging av natur

Med vennlig hilsen

Norges nasjonalparkkommuner og Norske parker